

door de lucht heen en weer schenen, noch om de luchtafweergeschut te ontwijken die dichtbij ontploften. De concentratie was voelbaar, want het had geen zin om door al dat gevaar heen te vliegen als we geen voltreffer op het doelwit kregen. We zaten allemaal in stilte te wachten op de woorden 'bommen gelost'. Het vliegtuig dat nu veel lichter was, zou omhoog komen en de piloot zou dan de neus van het vliegtuig naar beneden richten en een paar seconden wachten totdat de camera aan boord een foto zou nemen van het doelwit en de verwoesting beneden. Zodra dat voltooid was, zou de piloot het vliegtuig omkeren richting de basis en de navigator zou hem de koers geven. Het verlies van geallieerde vliegtuigen en hun bemanning was altijd extreem hoog bij aanvallen boven of nabij Berlijn, dus het voelde altijd de moeite waard om het hart van Hillers macht te bombarderen.

Bij deze gelegenheid hadden we net met succes onze bommen laten vallen toen de zoeklichten ons in hun vizier trokken. We waren ineens helemaal verlicht en we konden elkaar allemaal duidelijk zien. We wisten dat we nu een groot doelwit waren en dat op dat moment alle luchtafweergeschut zou zwenken en op ons gericht worden. Er waren een paar seconden griezelige stilte en toen begonnen de explosies overal om ons heen. Je kon granaatscherven in de romp horen in slaan, ze om je heen voelen gaan en de romp zien scheuren. Het navigatorcompartiment raakte plotseling in brand en zo ook de binnenkant van een motor. Het interieur van het vliegtuig werd helder verlicht door het interne vuur. De navigator en ik grepen de brandblussers en slaagden erin om het vuur te blussen terwijl het vliegtuig erg hard trilde en schudde van de explosie van de granaten.

Toen kwamen plotseling de zo gevreesde woorden van onze piloot: "OPGELET! ZORG DAT JE KLAAR BENT OM TE SPRINGEN." Afgezien van de piloot die nog in de cockpit zat en het vliegtuig bestuurde en de staartschutter die achterover zou vallen als hij de koepel draaide, stond de rest van de bemanning in een rij bij de uitgang, allemaal met onze parachute om. Er was geen paniek, alleen het besef dat de dood bijna onvermijdelijk was. De piloot had al een bemanningscontrole uitgevoerd, wat hij normaal gesproken in elke noodsituatie deed.

We wisten allemaal dat er weinig kans was om de sprong met de parachute van zo'n hoogte te overleven. We hadden allemaal onze training

gedaan, maar geen van ons had ervaring. We vlogen op ongeveer achttien-duizend meter hoogte waar het buiten ijs- en ijskoud was. We zouden onze zuurstofmaskers moeten verwijderen om te springen en dan hopen dat we alert genoeg konden blijven om te tellen om de vrije val zonder zuurstof tot ongeveer drieduizend meter toe te laten voordat we de parachute openen.

Ondanks de horror kon je niet anders dan gebiologeerd raken door het kleurenschouwspel van dit alles. De donkere nachtelijke hemel verlicht door de zoeklichten, de exploderende anti-vliegtuig granaten, gekleurde fakkels die door de zogeheten pathfinders waren gedropt en de verlichting door de brand in het getroffen doelwit. Het was alsof ik deel uitmaakte van een macaber vuurwerk. De rook van de vuren steeg duizenden meters hoog de nachtelijke hemel in. Het voelde letterlijk alsof je moest kiezen tussen twee kwade opties: 'de frituurpan of het vuur'.

Als iemand van ons het geluk zou hebben om de vrije val te overleven en onze parachutes te openen, was er ook alle kans om in de enorme oven te worden gezogen die we zojuist hadden verlaten.

Het is verrassend hoe in slechts een paar minuten tussen leven en dood iemands hele leven voorbij trekt. Ik kan me herinneren dat ik de Sint Christoffel ketting om mijn nek heb aangeraakt en een vreemd gevoel van opluchting kreeg. Ik was weer een kind dat bij de grote witte poort stond en de toegang werd geweigerd door een engel. Ik kon duidelijk alle leden van mijn familie zien en bedacht me kort hoe ze zouden reageren op het nieuws van mijn dood. Die momenten leken een eeuwigheid te duren doordat alle kansen tegen ons gekeerd waren. Momenten die je nooit kunt en zult vergeten hoe goed je het ook probeert. In de overtuiging dat mijn tijd gekomen was en zonder het te beseffen, bad ik stil het "Onze Vader".

"Onze Vader die in de hemel zijt, Uw naam worde geheiligd, Uw koninkrijk kome, Uw wil geschiede ..."

Ik hoorde het geratel van granaatscherven op de romp en de bomdeuren en de Lancaster beefde hevig.

"... op aarde als in de hemel, geef ons heden ons dagelijks brood. En vergeef ons onze schulden gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren..."

Het zoeklicht dat ons in het vizier hield, ging plotseling uit en we waren weer gehuld in duisternis. Het luchtafweergeschut waarvan de projectielen overall om ons heen ontploften stopte met vuren, ongetwijfeld omdat het luchtafweergeschut werd geraakt door de bommen die nog steeds door onze collega's werden afgegooid. Ondertussen was het onze piloot gelukt om de brandende motor uit te schakelen waardoor de motorbrand geblust werd. Toen deze motor eenmaal was uitgeschakeld, stopte het meest heftige trillen en was de Lancaster weer goed onder controle.

"... en leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze..."

De piloot zei dat we terug konden naar onze posities terwijl hij het vliegtuig in een steile duik naar beneden stuurde, waardoor het snelheid kon krijgen. Wonder boven wonder vlogen we nog steeds, hoewel we aanzienlijke schade hadden opgelopen en talrijke mechanische defecten hadden opgelopen.

"... want van U is het Koninkrijk, de kracht en de Heerlijkheid tot in eeuwigheid, Amen"

Er was een redelijk heldere lucht boven het doelwit geweest, maar bij het verlaten van het gebied kwamen we plots een wolkenlaag tegen die steeds dichter werd naarmate we verder van het doel afvlogen. Deze wolken waren echt onze laatste redding, want de boordschutter van de bovenste geschutskoepel had in de verte een Duits Messerschmitt Bf 109 jachtvliegtuig gezien, rondcirkelend wachtend om een ongelukkig beschadigd vliegtuig, zoals het onze, aan te vallen. Beschermd door de wolken vloog de piloot ruwweg in de richting van Engeland.

Ik slaakte een zucht van verlichting en zei in stilte een dankgebed. Het was nu tijd om alle veroorzaakte schade te inventariseren. Gedurende deze hele angstaanjagende ervaring waren we niet alleen onze oriëntatie kwijt geraakt, maar het vuur had ook alle navigatieapparatuur vernietigd. Ik slaagde erin terug te keren naar mijn station en werkte gestaag met de lus antenne totdat ik eindelijk een signaal oppikte en het identificeerde. We zetten koers naar dit signaal. Ik gebruikte opnieuw de lus antenne om verschillende radiostations op te pikken en hun positie te bepalen die ik